

Bogdan Giemza

"Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei : refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II",
Czesław Parzyszek, Ząbki 2010 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 19/2, 242-245

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Czesław Parzyszek

Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II

(Biblioteka Instytutu Teologii Apostolstwa 10), Wydawnictwo Apostolicum, Ząbki 2010, ss. 502

Przełom drugiego i trzeciego tysiąclecia naznaczony jest głębokimi i wielorakimi przemianami społeczno-kulturowymi, które mają żywotne odniesienie do ewangelizacyjnej misji Kościoła. W takim właśnie kontekście trzeba usytuować problematykę nowej ewangelizacji, której głównym architektem był bł. Jan Paweł II. O tym, że nie była to tylko chwilowa moda czy zwrot retoryczny, niech świadczy fakt, że papież Benedykt XVI Listem apostolskim w formie motu proprio *Ubicumque et Semper* z 21 września 2010 r. powołał do życia Papieską Radę ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji. W ślad za utworzeniem przez Benedykta XVI w ramach struktur Stolicy Apostolskiej wspomnianej Rady Konferencja Episkopatu Polski na 354. Zebraniu Plenarnym w dniach 15 i 16 marca 2011 r. podjęła decyzję o utworzeniu Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji w ramach Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa. Innym przejawem aktualności zagadnienia jest zapowiedź Synodu Biskupów w październiku 2012 r. poświęconego nowej ewangelizacji. W marcu 2011 r. w ramach przygotowań do Synodu, zostały opublikowane *lineamenta* zatytułowane *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej*. Jeśli weźmiemy również pod uwagę bogatą już literaturę poświęconą temu zagadnieniu, to możemy sobie uzmysłowić wagę i aktualność nowej ewangelizacji w kontekście współczesnej sytuacji Kościoła i świata.

Rodzi się więc uzasadnione pytanie: Czy można jeszcze wnieść jakiś istotny element do tejsz refleksji? Czy możliwe jest znalezienie jakiejś szczeliny, którą można wypełnić ważnym dyskursem i odważnym stawianiem pytań oraz wniosków, a nie tylko znaczną liczbą kolejnych zapisanych stronic? Okazuje się, że tak. Świadczy o tym nowa książka ks. Czesława Parzyszka SAC, która ukazała się w 2010 r. nakładem Wydawnictwa Apostolicum zatytułowana *Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II*.

Doktor hab. Czesław Parzyszek SAC, prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, jest znany z wielorakiej aktywności obejmującej szeroki obszar badań naukowych, pracy dydaktyczno-wychowawczej, licznych działań na polu życia konsekrowanego jako wieloletni przełożony prowincjalny i przewodniczący Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich, ceniony prelegent i uczestnik wielu sympozjów i kongresów, krajowych i zagranicznych. Wspomniana książka ukazała się jako dziesiąty numer w serii: Biblioteka Instytutu Teologii Apostolstwa w Ołtarzewie; instytutu, który jest ważnym ośrodkiem naukowo-badawczym wspomnianego uniwersytetu.

Na książkę składa się siedem rozdziałów, w których autor podejmuje kolejno następujące zagadnienia: Zagrożenia nadziei (I), Nadzieja powierzona misji Ko-

ściola (II), Istotne elementy nowej ewangelizacji (III), Realizacja dzieła nowej ewangelizacji (IV), Kierunki nowej ewangelizacji (V), Współczesne „areopagi“ nowej ewangelizacji (VI) i Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego w świetle nowej ewangelizacji (VII). Na uznanie i uwagę zasługuje bogata – i co jest ważne – wielojęzyczna bibliografia [s. 449–502].

Autor pragnie ukazać – co zaznacza we wstępie, „wzajemne powiązanie dzieła nowej ewangelizacji i teologii nadziei w nauczaniu Jana Pawła II”. W związku z tym istotne jest poszukiwanie odpowiedzi na pytania: „Czy rzeczywistość nowa ewangelizacja, według Ojca świętego, może prowadzić do źródeł nadziei współczesnego człowieka i świata? Czy może być drogą Kościoła do nadziei, wpisaną w życie i tęsknoty współczesnego człowieka?” [s. 33]. Również we wstępie autor zaznacza, że nowa ewangelizacja jest potrzebna nie ze względów koniunkturalnych, ale ze względu na realizację nakazu ewangelizacyjnego samego Jezusa Chrystusa [s. 22]. Jest ona adresowana do wszystkich członków Kościoła i nikt nie jest wyjęty spod jej prawa, zarówno na terenach misyjnych, jak i w krajach Trzeciego Świata czy w krajach Zachodu i krajach byłego obozu socjalistycznego.

Interesująca jest próba podjęta przez autora powiązania nowej ewangelizacji z nadzieją. Należy dodać, że ks. Parzyszek w 1999 r. brał udział w II Zgromadzeniu Specjalnym Synodu Biskupów poświęconym Europie. Głównym zadaniem tegoż synodu było zgłębianie tematu nadziei. Owocem refleksji synodalnej jest Adhortacja Jana Pawła II *Ecclesia in Europa* z 28 czerwca 2003 r. Jeden z uczestników Międzynarodowego Kongresu Teologii Fundamentalnej na KUL-u w 2001 r. powiedział, „żyjemy w nadzwyczajnym czasie Kościoła i mówimy zbyt wiele na temat kryzysów w Kościele, a zbyt mało o jego szansach”. To nie przypadek, że w dobie siewców pesymizmu i kultury dezenterów, papież Benedykt XVI poświęca problematyce nadziei Encyklikę *Spe salvi*. Błogosławiony Jan Paweł II w wywiadzie dla Vittorio Messoriego stwierdził: „jest rzeczą bardzo ważną, ażeby przekroczyć próg nadziei, nie zatrzymywać się przed nim, ale pozwolić się prowadzić” (*Przekroczyć próg nadziei*, s. 163).

Podkreślając walory omawianej książki, należy też pokrótce wskazać niektóre braki i niedomówienia; będą to najpierw uwagi natury ogólnej, następnie bardziej szczegółowe. Jak zostało wspomniane, uderza w książce bogactwo literatury i częstotliwość przywoływania nauczania Jana Pawła II. Można powiedzieć, że praca aż kipi od nadmiaru tekstów papieskich. Jednakże wielokrotnie są to streszczenia lub dosłowne cytaty, bez pogłębionej analizy i syntezy papieskiego nauczania. Dla zrozumienia tegoż nauczania nie wystarczy przedstawić po kolei liczne wypowiedzi, lecz należy próbować wnikać w ich treściową jedność. Tego w niektórych fragmentach książki brakuje. Trzeba też zauważyć, że w bibliografii i przy cytowaniu brakuje ważnego dokumentu, jakim jest *Nota doktrynalna nt. niektórych aspektów ewangelizacji* Kongregacji Nauki Wiary z 3 grudnia 2007 r. Książd Parzyszek kilkakrotnie we wstępie do poszczególnych rozdziałów zaznacza, że podczas pisania danego rozdziału posłużono się lub wy-

korzystano konkretnie opracowanie i w przypisie następuje opis bibliograficzny artykułu będącego inspiracją. Autor jednak nie precyzuje, na czym polega to „posłużenie się” i na ile przywoływany artykuł był dla niego inspiracją. Inna uwaga dotyczy zakończenia. Zamiast podsumowania przeprowadzonych analiz, autor streścił Encyklikę *Spe salvi* Benedykta XVI. Co prawda jest to zasygnalizowane we wstępie [s. 33], ale można mieć zastrzeżenia do takiego zakończenia książki. Niektóre zagadnienia są omawiane w różnych częściach książki, co daje wrażenie powtórek. Tak jest chociażby z omawianiem zjawiska kultury, o czym jest mowa na s. 323–327 i 356–364.

Uwagi szczegółowe zostaną poczynione w odniesieniu do niektórych rozdziałów. W rozdziale pierwszym autor omawia zagrożenia nadziei, które ujmuje jako zagrożenia dotyczące godności człowieka i rodziny, zagrożenia dla współczesnego świata i człowieka, szczególnie młodego, i zagrożenia, które niosą współczesne prądy ideologiczne. Przy omawianiu problematyki zagrożeń nie zostały uwzględnione niektóre ważne wnioski zawarte w dokumentach Jana Pawła II. Chodzi zwłaszcza o uwagi papieża zawarte w Adhortacji *Ecclesia in Europa* i te związane z kulturą postmodernistyczną, o czym jest mowa w Encyklice *Fides et ratio*.

Istotne elementy nowej ewangelizacji omawia autor w rozdziale trzecim. Treść pojęcia nowej ewangelizacji została omówiona w odniesieniu do innych terminów: apostołstwo i ewangelizacja. Przywołanie licznych publikacji na ten temat, powoduje wrażenie, że autorowi jakby zabrakło odwagi w formułowaniu własnych wniosków. Szkoda również, że nie zostały chociażby w skrócie zasygnalizowane takie zagadnienia, jak historia pojęcia nowej ewangelizacji czy zastrzeżenia, jakie budziło to pojęcie w latach 80. XX w., zwłaszcza w krajach niemieckojęzycznych.

Rozdział piąty jest zatytułowany *Kierunki nowej ewangelizacji*. Autor podejmuje w nim zagadnienia nowego człowieka w Chrystusie i nowego społeczeństwa oraz cywilizacji miłości. Przy lekturze tego rozdziału trudno się oprzeć wrażeniu, że został on trochę sztucznie „wtłoczony” w całość rozważań. Niezrozumiale jest też sformułowanie, że Jan Paweł II miał podwójną wizję nowego społeczeństwa [s. 287].

Współczesnym «areopagom» nowej ewangelizacji poświęcony jest rozdział szósty. Kolejno zostało omówione zagadnienie rodziny, edukacji, pracy zawodowej, kultury, mediów i życie społeczno-polityczne. Można mieć wątpliwości, czy Autor omówił wszystkie współczesne areopagi istotne dla dzieła ewangelizacji Kościoła. Pominięte przecież zostały istotne zjawiska współtworzące dzisiejszą kulturę, jak chociażby wielkomiejskie metropolie, zjawisko migracji czy ekumenizm. Również w omawianych zagadnieniach można wskazać obszary, które zostały pominięte. Przykładowo, opisując zjawisko mediów nie uwzględniona została zupełnie sprawa internetu; przy opisie życia społeczno-politycznego brak kwestii znaczenia katolickiej nauki społecznej, na co Jan Paweł II kładł duży nacisk. W paragrafie poświęconym pracy zawodowej bardziej jest mowa o powołaniu do świętości, niż o problemach związanych z pracą zawodową.

Przy redakcji książki nie ustrzeżono się od tzw. literówek. Wymieńmy chociażby kilka. Winno być „Krucina” zamiast „Śrucina” [s. 153, przyp. 6 i s. 486]; uwaga w przypisie 160 na s. 244 odnosi się do paragrafu, a nie do rozdziału; winno być „chrześcijańskie przepowiadanie”, a nie „chrześcijańskie przepowiednie” [s. 339] i „współpraca”, a nie „ólpraca” (s. 349) oraz „kontrolowania” zamiast „konuToIowania” (s. 371).

Reasumując, mimo poczynionych uwag krytycznych, należy z uznaniem przyjąć opracowanie ks. Czesława Parzyszka. Jak już zostało wspomniane, dużym *novum* jest analiza nowej ewangelizacji w odniesieniu do teologii nadziei. W związku z tym recenzowana pozycja może stanowić cenną pomoc w dalszej refleksji teologicznej Kościoła, jak również służyć inspiracją w przygotowaniach do Synodu Biskupów w 2012 r. poświęconego nowej ewangelizacji.

Bogdan Gieźża SDS

ks. Piotr Sroczyński

Środki dydaktyczne i warunki ich skutecznego stosowania w katechezie szkolnej

Wrocław 2008, ss. 267

Współcześnie zwraca się uwagę, iż język tworzy nowy model człowieka. Szczególnie dotyczy to młodzieży, którą język informatyki, język *online*, kształtuje, a nawet już ukształtował. Młody człowiek przez wiele godzin siedzący przed komputerem ma całkowicie odmienne kontakty z innymi osobami niż ludzie z tych pokoleń, które kontaktowały się ze sobą bezpośrednio. Ponieważ Kościół używa języka, który nie jest zrozumiały dla młodego pokolenia, powstaje wielki problem, jak mówić w sposób czytelny do osób z pokolenia *online*, pokolenia informatycznego, telewizyjnego. Poszukiwania tego języka należy podejmować tak, aby nie dopuścić do utraty istoty ewangelicznego przesłania. Wielu katechetów zdaje sobie z tego sprawę, że „katecheza w klasie nie może być zbyt odległa od mentalności uczniów żyjących swoimi problemami” [s. 13]. Stąd wychodząc naprzeciw temu problemowi, ks. Piotr Sroczyński podjął refleksję nad możliwościami, jakie dają środki dydaktyczne w komunikacji katechetycznej. Owocem tej refleksji jest rozprawa: *Środki dydaktyczne i warunki ich skutecznego stosowania w katechezie szkolnej*, wydana w serii: *Rozprawy Naukowe Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu*, nr 67.

Na dzieło to liczące 267 stron składają się: wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie, wykaz skrótów, bibliografia oraz streszczenie w języku niemieckim. Rozprawa zawiera także informację, iż wydanie poprzedzone zostało recenzją wydawniczą ks. prof. Eugeniusza Mitka.